

UYAK VE REDİF ÇALIŞMA KAĞIDI

REDİF: Dize sonlarında olan, kökten sonra gelen aynı görevdeki eklerdir.

ÖR:

---yapraklar
---yasaklar
---parklar
---gelin

Sözcüklerin köklerini bulduğumuzda yaprak, yasak, park ,gel sözcükleriyle karşılaşırız. Bu sözcüklerden sonra gelen -lar ekleri çoğul ekidir, hepsinde bu görevde kullanılmıştır ve rediftir.

Uygulamalar

Aşağıdaki verilen dördüklüklerdeki redifleri yanlarındaki boşluğa yazınız.

şiiir	sözcük	redif
---başım ---yaşım ---taşım	-baş -yaş -tak	-ım
---sevgiyi ---ilgiyi ---yergiyi ---bilirim		yi
---vatandan ---yatandan ---satandan ---korunmalıyız		dan
---bebeğe ---kelebeğe ---yazalım ---göğe		e

KAFİYE(UYAK)

Dize sonlarındaki ses benzerlikleridir.Eğer bir sözcükte redif yoksa yani sözcüklerin hepsinde aynı görevde kullanılan ekler bulunmuyorsa redif aranmaz, doğrudan uyak aranır.

ÖR

---gelin
---verin
---sevin
---insanları

Bu sözcüklerin köklerine baktığımızda gel,ver,sev,insan sözcükleriyle karşılaşırız.Hepsinin son sesleri farklıdır.-l,-r,-v,-n. Bu yüzden redif yoktur.Biz -in eklerini uyak olarak kabul ediyoruz.Eğer köklerde ses benzerliği olsaydı redif diyecektik.

Aşağıdaki dördüklüklerin kafiyelerini ve varsa rediflerini gösteriniz.

şiiir	sözcük	redif	uyak
---başım ---yaşım ---taşım	---baş ---yaş ---taş	-ım	-aş
---göze ---söze ---dize ---bilirim		e	z
---kolum ---yolum ---haktır ---solum		um	ı
---geçmiş ---seçmiş ---biçmiş		miş	ı

---içmiş			
----------	--	--	--

---çocuk ---böcek ---gelecek ---yarın		—	K
---doğru ---yolu ---suyu ---huyu		—	U

UYAK ÇEŞİTLERİ:

1-Yarım uyak:Dize sonlarındaki tek ses benzerliğine denir.

ÖR:--doy Dize sonlarında sadece -y sesi benzer.Bu yüzden yarım uyaktır.

--huy
--köy

2-Tam uyak:İki ses benzerliğine denir.

ÖR:--doy Dize sonlarında -oy sesleri benzer.Bu yüzden tam uyaktır.

--koy
--soy

3-Zengin uyak:Üç ya da daha fazla ses benzerliğine denir.

ÖR:--anası Sözcüklerin son sesi hepsinde aynı olmadığından(ana,yas,para) dize sonlarındaki sesleri

--yası uyak olarak alırız.Buna göre -ası'lar zengin uyaktır.
--parası

4-Cinaslı uyak: Dize sonlarında yazılışı ve okunuşu aynı ama anlamları farklı olan sözcüklerin oluşturduğu uyak çeşididir.

ÖR:

Böyle yazılmış yazıma
Hiç benzemez kısım yazıma

Dizelerine baktığımızda ilk mısradaki " yazıma" özcüğüyle alın yazısından bahsettiğini anlıyoruz. İkinci mısradaki "yazıma" sözcüğü ise mevsim olan yazdan bahseder.Dolayısıyla sözcükler

yazılışları aynı olsa da anlamları farklıdır.Bu yüzden cinaslı uyaktır.Ek olarak bakılmaz bu uyakta.

UYARI:Üzerinde uzatma işareti olan ünlüler iki ses olarak kabul edilir.

-yar -a'ları iki ses kabul ettiğimizde tam değil, zengin uyaktır.

-kar

UYGULAMA

Aşağıdaki örneklerde şiirlerin uyak ve rediflerini gösteriniz.

şiir	redif	uyak	Uyak çeşidi
--yaz --saz	yoktur	-az	Tam uyak
--bilsin --gelsin --alsın	sin	l	Yarım
Böyle sevdiğin için Bir kördüğüm oldu için Ağlıyorsun için için	—	i sin	Cinaslı
--duvar --var ---boğar	—	ar	Tam
--barıştık --yarıştık --karıştık --yine	tık	arık	zengin

--hilal --helal --izmihlal --istiklal	—	lal	Zengin
--emeli --eli --temeli	i	el	Tam
--sakın --yakın	—	akın	Zengin

--akın			
--bitecek			